

การพัฒนาเครือข่ายและการรวมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต
ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

The development of the network savings group for production
Bang Tan Subdistrict Ban Sang District Prachinburi

เมธาลีธิ อุดมศิริพันธุ์¹
รศ.ดร.ปรัชญา ชุมนานเสียว²

บทคัดย่อ

การศึกษาครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะของเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน เพื่อศึกษาการพัฒนาเครือข่ายและการรวมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลบางแตน และเพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงคุณภาพ (Qualitative Research Method) สัมภาษณ์ โดยการสัมภาษณ์เชิงลึก (In-Depth Interviews) แบบมีโครงสร้าง (Structured) คณะกรรมการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จำนวน 3 คน และสมาชิกในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จำนวน 4 และวิเคราะห์ข้อมูลด้วยการพรรณนา (descriptive analysis)

ผลการวิจัยพบว่า

1. รูปแบบและลักษณะของเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า เป็นรูปแบบและลักษณะของเครือข่ายเป็นการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชนด้วยวิธีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการ สามารถพึ่งตนเองได้ โดยการบริหารจัดการของสมาชิกและช่วยเหลือแบ่งปันกันในชุมชน เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ และช่วยเหลือสมาชิก สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมี 3 ประเภท คือ

---

¹ นักศึกษาปริญญาโท โครงการหลักสูตรรัฐศาสตรมหาบัณฑิต (สาขาวิทยาการเพื่อการพัฒนาท้องถิ่น)
มหาวิทยาลัยรามคำแหง

² อาจารย์ที่ปรึกษาการศึกษาอิสระ

สมาชิกสามัญ สมาชิกวิสามัญ และสมาชิกกิตติมศักดิ์ การบริหารงานหลัก ๆ เพื่อให้สมาชิกได้เก็บเงินออม และได้ช่วยเหลือสมาชิกในด้านการเงิน ทั้งเงินสัจจะสะสม เป็นเงินที่ได้จากการออมของสมาชิก จำนวนเท่า ๆ กัน ทุกเดือน เพื่อส่งเสริมให้มีการประหยัดและออมเงิน ในรูปเงินสัจจะ ให้บริหารเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพและสวัสดิการของสมาชิก

2. การพัฒนาเครือข่ายและการรวมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ประชุมประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน ประสานงานกับธนาคาร การทำงานร่วมกับเครือข่าย คือ จัดส่งผู้แทนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกครั้งที่มีการจัดเวทีตามที่ตั้งต่าง ๆ กลุ่มเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับต่าง ๆ ปัจจุบันมีเครือข่าย ได้แก่ สถาบันการจัดการเงินกองทุนชุมชนหลังจากจัดตั้งแล้ว ธนาคารออมสินได้เข้ามาเพื่อรับรองสถานะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เข้าร่วมประชุมทุกครั้งในวันส่งเงินสัจจะสะสมของสมาชิก ให้คำแนะนำให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการและสมาชิก จัดให้มีการประชุมฝึกอบรม ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รายงานผลความก้าวหน้า เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี มีการจัดศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่คณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่ม

3. ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การจัดให้มีการฝึกอบรมการจัดทำแผนธุรกิจ กำหนดแนวทางการพัฒนาคณะกรรมการ สนับสนุนให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชน และรวมตัวกันจัดตั้งเครือข่ายร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลซึ่งกันและกัน ประสานเจ้าหน้าที่สถาบันการเงินในพื้นที่ให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการนำฝากเงิน เช่น ส่งเจ้าหน้าที่มารับฝากถึงสถานที่ตั้งกลุ่มในวันส่งเงินสัจจะ การแลกเปลี่ยนแนวคิดหลักการ วิธีดำเนินงานพัฒนาชุมชนกับองค์กรภายนอก เผยแพร่แนวคิด วิธีการดำเนินงานพัฒนาชุมชนออกไปสู่เครือข่ายอื่น ๆ กำหนดให้มีการตรวจสอบทุกปี อย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง รายงานให้คณะกรรมการกลุ่มสมาชิกได้ทราบถึงฐานะทางการเงินของกลุ่มทุกครั้ง และจัดให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มองค์กรกองทุนอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ มีการกำหนดให้มีการจัดสรรผลกำไรตามเกณฑ์ที่กำหนดประมาณ 5 % ต่อปี ไว้ในระเบียบกลุ่มสมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจและพึงพอใจในการจัดสรรผลกำไรของกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด

คำสำคัญ : ลักษณะของเครือข่าย , กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต

บทนำ

การพัฒนาภายใต้การเปลี่ยนแปลงที่มุ่งเน้นการพัฒนาภาคอุตสาหกรรมพึ่งพิงเทคโนโลยี นวัตกรรมจากภายนอกมากเกินไป จึงเกิดการผิดพลาดแบบพึ่งพิงค่อยๆ สะสมปัญหา นำไปสู่การขาดดุลทางการค้า เกิดสภาวะหนี้สินจากต่างประเทศมากขึ้น โดยเฉพาะในปัจจุบันนี้สภาพเศรษฐกิจโลกเกิดวิกฤติเศรษฐกิจที่เน้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจเพียงด้านเดียว ปัญหาที่ตามมามากมาย เช่น ปัญหาความยากจน ปัญหาความนิยมที่ผิด ปัญหาวัฒนธรรมที่เน้นวัตถุมากกว่าจิตใจ ปัญหาในระบบราชการ เป็นต้น ซึ่งสาเหตุดังกล่าวมีจุดเริ่มต้นมาจากสภาพเศรษฐกิจที่เปลี่ยนไป จากประเด็นดังกล่าวทำให้สังคมไทยต้องกับมาทบทวนแนวทางการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม

การพัฒนาทรัพยากรมนุษย์จึงเป็นประเด็นที่ประเทศไทยให้ความสนใจเป็นอย่างมาก สาเหตุเพราะความเชื่อที่ว่า การพัฒนาประเทศจะประสบผลสำเร็จเพียงใดขึ้นอยู่กับคุณภาพของคนในประเทศเป็นสำคัญ ทรัพยากรมนุษย์ที่มีประสิทธิภาพและมีจำนวนมากคือ คนในชนบท สาเหตุที่กล่าวเช่นนี้เพราะ คนในชนบทเป็นผู้ที่มีความรู้ ความสามารถ ความคิดที่จะดำเนินกิจกรรมในชุมชนของตนเองให้สามารถพึ่งตนเองได้เป็นอย่างดี แม้ว่าสภาพการณ์ของโลกจะเปลี่ยนแปลงไปเช่นไร

ดังนั้น ผู้ที่เกี่ยวข้องเช่นภาครัฐ ควรให้ความสำคัญกับการส่งเสริม เสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน คือ เปิดโอกาสแก่ชุมชนได้มีส่วนร่วมแสดงความคิดเห็น มีโอกาสกำหนดทิศทางในการพัฒนากลุ่มของตน สมาชิกมีการเรียนรู้ที่จะพัฒนาตนเองและชุมชนจากการเข้าร่วมทำประชาชนในตำบล อำเภอ จังหวัด ร่วมกันตัดสินใจในเรื่องที่เกี่ยวข้องกับท้องถิ่นของตนเอง ซึ่งสิ่งเหล่านี้จะเป็นการปูพื้นฐานให้ประชาชนได้รู้ถึงหลักการบริหารการจัดการชีวิต อันจะช่วยให้สามารถพึ่งพาตนเองได้อย่างแท้จริง

จากประเด็นการพัฒนาที่กล่าวมาในเบื้องต้น ด้วยหลักการพัฒนาทรัพยากรมนุษย์ทั้งภาครัฐและภาคเอกชนจึงต่างให้ความสำคัญกับเศรษฐกิจพื้นฐานหรือเศรษฐกิจพอเพียง เพราะถือได้ว่าเป็นหัวใจของเศรษฐกิจที่อยู่กับชุมชน ตำบลมาอย่างช้านาน อีกทั้งแนวคิดในการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของประชาชนได้อย่างกลมกลืนสอดคล้องกับหลักการพัฒนา

ชุมชนที่สุดในสภาพปัจจุบัน ส่งผลให้การพัฒนาเศรษฐกิจในระดับล่างมั่นคงและยั่งยืน เป็นผลให้ทรัพยากรมนุษย์มีคุณภาพและพึ่งตนเองได้ในที่สุด

กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นกระบวนการให้การเรียนรู้เพื่อพัฒนาตนเอง พัฒนาสังคมโดยสอนให้รู้จักช่วยเหลือตนเองและช่วยเหลือผู้อื่นในด้านเศรษฐกิจและสังคม ในการประหยัดเก็บออมเงินแล้วมาสะสมรวมกันเป็นประจำสม่ำเสมอ เพื่อเป็นทุนแก่สมาชิกที่มีความจำเป็นเดือดร้อนกู้ยืมไปใช้ในการลงทุนประกอบอาชีพหรือเพื่อสวัสดิการของครอบครัว โดยมุ่งเน้นการปลูกฝังกระบวนการคิดโดยใช้หลักความรู้สึกเป็นเจ้าของ หลักการพึ่งตนเอง หลักคุณธรรม และหลักควบคุมกันเอง

การรวมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี เป็นการรวมตัวของประชาชนระดับชาวบ้านที่มีความต้องการที่จะพัฒนาความเป็นอยู่โดยเฉพาะด้านเศรษฐกิจของสมาชิกให้ดีขึ้นโดยใช้หลักการสหกรณ์เข้ามาดำเนินการ ดังนั้นผู้วิจัย จึงเกิดความสนใจในการศึกษาการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะของเครือข่าย การพัฒนาเครือข่ายและการรวมกลุ่ม ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาเครือข่ายของสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

การพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี มีวัตถุประสงค์ดังนี้

1. เพื่อศึกษารูปแบบและลักษณะของเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
2. เพื่อศึกษาการพัฒนาเครือข่ายและการรวมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี
3. เพื่อศึกษาปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ ผู้ศึกษาได้กำหนดขอบเขตของการศึกษาค้นคว้าไว้ ประกอบด้วย ขอบเขตด้านพื้นที่ที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแต่น อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ขอบเขตด้านประชากรและกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ และสมาชิกในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ ขอบเขตด้านเนื้อหา การวิจัยครั้งนี้มุ่งศึกษาการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ การผลิตตำบลบางแต่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางแต่น อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี แบ่งเป็น 3 รูปแบบ ประกอบด้วย การพัฒนา การสร้างเครือข่าย และการมีส่วนร่วม ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต แบ่งเป็น 5 ประเด็น คือ คณะกรรมการ การบริหารงาน การกำหนดวัตถุประสงค์ การมีส่วนร่วมของสมาชิกและการได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคี และปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต แบ่งเป็น 4 ประเด็น คือ การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน การแลกเปลี่ยนความร่วมมือ การสานความสัมพันธ์ให้แน่นแฟ้น และการได้ผลประโยชน์ร่วมกัน

วิธีดำเนินการวิจัย

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการทำการศึกษาวิจัยครั้งนี้ คือ คณะกรรมการและสมาชิกในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์การผลิตตำบลบางแต่น : กรณีศึกษาองค์การบริหารส่วนตำบลบางแต่น อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา โดยใช้เทคนิคในการสุ่มตัวอย่างแบบเจาะจง (Purposive sampling) และใช้การสัมภาษณ์แบบเชิงลึก (in-depth interview) จำนวนกลุ่มตัวอย่าง 7 คน ประกอบด้วย คณะกรรมการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จำนวน 3 คน และสมาชิกในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ จำนวน 4 คน

เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัย

ผู้วิจัยดำเนินการสร้างเครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูลที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสัมภาษณ์เชิงลึก ซึ่งผู้วิจัยสร้างขึ้น แบ่งออกเป็น 5 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเบื้องต้นของผู้ให้สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับรูปแบบและลักษณะของเครือข่ายของกลุ่มสัจจะ
ออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

2.1 รูปแบบและลักษณะของเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการ
ผลิตตำบลบางแตน เป็นอย่างไร

2.2 บริบทของกลุ่มที่เป็นทางการ หรือ กลุ่มไม่เป็นทางการเป็นอย่างไร

2.3 บริบทของคณะกรรมการ และสมาชิก เป็นอย่างไร

2.4 บริบทของการบริหารงานเป็นอย่างไร

2.5 บริบทของการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย เป็นอย่างไร

ตอนที่ 3 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับการพัฒนาเครือข่ายและการรวมกลุ่มสัจจะออม
ทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

3.1 บริบทเครือข่ายการรวมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบาง
แตน เป็นอย่างไร

3.2 การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคี อย่าวไร

3.3 การประสานงานกับส่วนกลาง อย่าวไร

ตอนที่ 4 เป็นคำถามที่เกี่ยวกับปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มสัจจะ
ออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี

4.1 การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน อย่าวไร

4.2 การแลกเปลี่ยนความร่วมมือ อย่าวไร

4.3 การสานความสัมพันธ์ในกลุ่มให้แน่นแฟ้น อย่าวไร

4.4 การได้ผลประโยชน์ร่วมกัน อย่าวไร

ตอนที่ 5 ข้อเสนอแนะ

การเก็บรวบรวมข้อมูล

สำหรับการวิจัยเชิงคุณภาพครั้งนี้ เป็นการเก็บรวบรวมข้อมูลจากแหล่งข้อมูลปฐม
ภูมิ ผู้วิจัยดำเนินการวิจัยภาคสนาม (field research) จากการสัมภาษณ์เชิงลึก (in-depth
interview) เพื่อนำมาหาความสัมพันธ์ที่เกิดขึ้นในการศึกษาวิจัยรวมตามขั้นตอน
ดังต่อไปนี้

1. ผู้วิจัยจัดทำแบบสัมภาษณ์ผู้ให้ข้อมูลหลักในพื้นที่ โดยมีการตรวจสอบคุณภาพจากอาจารย์ที่ปรึกษาในการจัดทำ
2. นัดหมายผู้ให้ข้อมูลหลัก เพื่อลงพื้นที่ชุดคณะกรรมการและสมาชิกในกลุ่ม สัจจะออมทรัพย์ สัมภาษณ์เก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเอง
3. ดำเนินการสัมภาษณ์และการสังเกตแบบไม่มีส่วนร่วม ตามแบบสัมภาษณ์และประเด็นที่กำหนดไว้ พร้อมบันทึกภาพและเสียงระหว่างการสัมภาษณ์ด้วย
4. ดำเนินการรวบรวมข้อมูล จัดทำสรุป ตารางวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยดำเนินการตามขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูล โดยยึดตามกรอบแนวคิดที่กำหนดไว้มาเป็นเครื่องมือในการวิเคราะห์ ดังนี้

1. รวบรวมข้อมูลที่ได้จากเอกสารและการสัมภาษณ์ ดำเนินการตรวจสอบข้อเท็จจริงและความสัมพันธ์ อ้างอิงแหล่งที่มาของข้อมูลที่ชัดเจน วิเคราะห์ความเป็นเหตุเป็นผลเพื่อให้ได้ข้อมูลที่เชื่อถือได้
2. ทำการวิเคราะห์เนื้อหาของเอกสารและบทสัมภาษณ์ จัดทำข้อมูลโดยการจำแนกหมวดหมู่ เชื่อมโยงความสัมพันธ์กับข้อมูลการให้สัมภาษณ์แต่ละหมวดหมู่ เพื่อใช้ตอบคำถามหรือวัตถุประสงค์ของการวิจัยที่กำหนดไว้
3. สร้างข้อสรุปภาพรวม อธิบายให้มีความสัมพันธ์ต่อเนืองกัน เพื่อนำเสนอรายงานผลการวิจัยโดยการอธิบายด้วยการพรรณนา (descriptive analysis)

ผลการวิจัย

1. รูปแบบและลักษณะของเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรีเป็นส่วนหนึ่งของกรมการพัฒนาชุมชน ที่ให้มีภารกิจสำคัญในการสนองนโยบายกระทรวงมหาดไทยในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจฐานราก/วิสาหกิจชุมชน และส่งเสริมระบบการจัดการทุนของชุมชน และการเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยวิธีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชนเพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการ สามารถพึ่งตนเองได้โดยใน ส่วน

ของการส่งเสริมและพัฒนาทุนกรรมการพัฒนาชุมชนมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชนบท รวมตัวกันระดมเงินออมเพื่อจัดตั้ง กองทุนของชุมชนในรูปแบบ “กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต” เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านเงินทุนประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายยามเดือดร้อนจำเป็นโดยการบริหารจัดการของสมาชิกและช่วยเหลือแบ่งปันกันในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน จัดตั้งครั้งแรกเมื่อวันที่ 3 เดือนกุมภาพันธ์ พ.ศ. 2543 โดยประธานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต และประธานสถาบันการเงินชุมชนเพื่อการผลิต คือ นางประชิด ชลารักษ์ มีสมาชิก 62 คน เงินสัจจะ 2,200 บาท ซึ่งการจัดตั้งมีวัตถุประสงค์เพื่อพัฒนาชุมชน โดยยึดหลักคุณธรรม 5 ประการ คือ ความซื่อสัตย์ ความเสียสละ ความรับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจซึ่งกันและกัน และความไว้วางใจซึ่งกันและกัน การดำเนินจัดตั้งกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรีมีการดำเนินการ ดังนี้ 1) การรวมคนในหมู่บ้านให้ช่วยเหลือซึ่งกันและกัน โดยรวมคนที่มีฐานะแตกต่างกันให้ช่วยเหลือกัน อันจะเป็นการยกฐานะคนยากจน 2) การแก้ไขปัญหาการขาดแคลนเงินทุน โดยรวมกลุ่มกันออมเงินแล้วนำไปทำทุน 3) การนำเงินทุนไปดำเนินการด้วยความขยัน ประหยัดและถูกต้อง เพื่อให้ได้ทุนคืนและมีกำไรเป็นรายได้ และ 4) การลดต้นทุนในการครองชีพ โดยการจัดตั้งศูนย์สาธิตการตลาด เป็นการรวมกันซื้อขาย สามารถลดต้นทุนในการซื้อสินค้าอุปโภคบริโภค และปัจจัยการผลิต กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เมื่อดำเนินการระดมเงินออมมาได้ระยะหนึ่งจนสมาชิก มีความเข้าใจในการดำเนินงานกลุ่มแล้ว กลุ่มสามารถนำเงินทุนที่มีอยู่มาดำเนินกิจกรรมเพื่อช่วยเหลือหรือแก้ไขปัญหาของสมาชิกและชุมชน โดยดำเนินกิจกรรมใน 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการพัฒนาอาชีพ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตเป็นแหล่งเงินทุนให้สมาชิกกู้เงิน ไปประกอบอาชีพ ขยายการผลิต และเพื่อใช้เป็นสวัสดิการในครอบครัว โดยการดำเนินกิจกรรม การบริการเงินกู้ ด้านการพัฒนากระบวนการจัดการทางธุรกิจ เป็นการดำเนินกิจกรรมที่ช่วยเหลือ และแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของชุมชน เป็นการฝึกการดำเนินธุรกิจในระบบกลุ่ม และมุ่งหวังผล กำไรเพื่อนำไปดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของกลุ่มและการจัดสวัสดิการให้แก่สมาชิกและชุมชน กิจกรรม เชิงธุรกิจที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดำเนินการ ได้แก่ ศูนย์สาธิตการตลาดเป็นร้านค้าที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ลงทุนจัดตั้งขึ้นเพื่ออำนวยความสะดวกในการซื้อขายสินค้าอุปโภค บริโภค รวมถึงปัจจัยการผลิตให้กับสมาชิก ยุ้งฉาง เป็นกิจกรรมที่กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ลงทุนจัด ขึ้น เพื่อดำเนินการ

ซื้อขายผลผลิตของสมาชิก ด้วยการรับซื้อ ขายเป็นฝาก หรือ ฝากขาย ทั้งนี้กลุ่มจะช่วยให้สมาชิกไม่ต้องขายผลผลิตอย่างเร่งด่วน ถูกกดราคา และเป็นการหากำไรให้กับกลุ่มฯ ด้วย นอกจากนี้ยังมีกิจกรรมอื่น ๆ ที่ก่อกำหนดดำเนินการ ตามมติของสมาชิกเพื่อแก้ไขปัญหาและความต้องการของสมาชิกและชุมชน เช่น การค้าขาย ป้อน้ำมัน เพื่อนำสินค้ามาจำหน่ายแก่สมาชิก และจัดหาน้ำมันมาบริการแก่สมาชิกและประชาชนในราคายุติธรรม โรงสีข้าว เพื่อแก้ไขปัญหาข้าวเปลือกราคาตกต่ำ โดยแปรรูปเป็น ข้าวสาร และส่งเสริมอาชีพเลี้ยงสัตว์ โดยใช้รำและปลายข้าว กองทุนปุ๋ยชีวภาพ เพื่อแก้ไขปัญหาดินเสื่อมสภาพ การผลิตน้ำดื่มสะอาด โรงแปงขนมจีน เป็นการฝึกหัดให้กลุ่มรู้จักดำเนินธุรกิจ และด้านการสงเคราะห์และสวัสดิการ เป็นกิจกรรมที่กลุ่มดำเนินการเพื่อช่วยเหลือ สมาชิกและคนยากจนในชุมชน ได้แก่ ธนาคารข้าว เป็นกิจกรรมที่กลุ่มจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต ดำเนินการเพื่อการสงเคราะห์ ช่วยเหลือโดยการให้กู้ ให้ยืม และให้เปล่า นอกจากนี้กลุ่มกลุ่มจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต นำผลกำไรส่วนหนึ่งจากการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ มาช่วยเหลือ สมาชิกที่เดือดร้อนและคนในชุมชน เช่น การรักษาพยาบาล ทุนการศึกษาบุตรของสมาชิก ช่วยเหลือ การจัดงานศพสมาชิกการสงเคราะห์คนชรา การพัฒนาหมู่บ้านและบำรุงรักษาสาธารณประโยชน์ คณะกรรมการ และสมาชิก ของกลุ่มจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต ปัจจุบันตั้งอยู่เลขที่ 43/1 หมู่ที่ 6 ตำบลบางแตง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ประกอบด้วยคณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ คือ คณะกรรมการอำนวยการ จำนวน 5 คน มีหน้าที่ในการบริหาร จัดการกลุ่มออมทรัพย์ให้มีประสิทธิภาพเป็นที่พึงพอใจของสมาชิก ตลอดเป็นตัวแทนของกลุ่มในการประสานงาน และติดต่อกับองค์กรภายนอก คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ จำนวน 3 คน มีหน้าที่ในการพิจารณาให้กู้ยืมเงินติดตามโครงการ และเร่งรัดหนี้สิน มีสมาชิกในปัจจุบัน จำนวน 5,300 คน เงินสัจจะ 94,179,459 บาท จัดตั้งมาแล้วเป็นเวลา 20 ปี ภายใต้วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ และช่วยเหลือสมาชิก สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมี 3 ประเภท คือ สมาชิกสามัญ ได้แก่ บุคคลทุกเพศ ทุกวัยภายในหมู่บ้าน/ตำบลบางแตง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ที่สมัครเข้ามาเป็นสมาชิกกลุ่ม ตามระเบียบข้อบังคับของกลุ่มสมาชิกวิสามัญ ได้แก่ กลุ่ม/บุคคล ภายในหมู่บ้าน/ตำบลบางแตง อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ที่สนใจและสมัครเข้าเป็นสมาชิกกลุ่ม โดยไม่ประสงค์จะกู้เงินจากกลุ่ม และสมาชิกกิตติมศักดิ์ ได้แก่ ข้าราชการ ที่สนใจและให้การสนับสนุนกลุ่มโดยไม่หวัง

ผลตอบแทน การบริหารงาน ของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี บริหารงานหลัก ๆ เพื่อให้สมาชิกได้เก็บเงินออม และได้ช่วยเหลือสมาชิกในด้านการเงิน ทั้งเงินสัจจะสะสม เป็นเงินที่ได้จากการออมของสมาชิกจำนวนเท่า ๆ กัน ทุกเดือนตามกำลังความสามารถ เพื่อใช้เป็นทุนในการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ซึ่งจะจ่ายคืนเงินสัจจะสะสมเมื่อสมาชิกสิ้นสุดสมาชิกภาพแล้วเท่านั้น ซึ่งกลุ่มจะจ่ายผลตอบแทนในรูปของเงินปันผล เงินสัจจะสะสมพิเศษ เป็นเงินรับฝากจากสมาชิก ที่มีเงินเหลือและประสงค์จะฝากเงินได้กับกลุ่ม ซึ่งสามารถถอนเงินออกไปใช้จ่ายเมื่อจำเป็น และกลุ่มจะจ่ายผลตอบแทนใน รูปแบบดอกเบี้ยตามระเบียบของกลุ่มเงินรายได้อื่น ๆ เช่น ค่าสมัคร/ค่าธรรมเนียม ค่าปรับ ดอกเบี้ย และเงินอุดหนุน จากส่วนราชการ องค์กรปกครองท้องถิ่น และองค์กรอื่น ๆ และการกำหนดวัตถุประสงค์ เป้าหมาย กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี มีวัตถุประสงค์และเป้าหมาย ได้แก่ ส่งเสริมให้มีการประหยัดและออมเงินในรูปเงินสัจจะ ให้บริหารเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพและสวัสดิการของสมาชิก ให้มีประสบการณ์ในการบริหาร และจัดทำเงินทุนด้วยตนเอง ส่งเสริมให้มีความสามัคคี การทำงานร่วมกัน และการช่วยเหลือซึ่งกันและกัน และให้มีประสบการณ์ในการบริหาร และจัดการเงินทุนของตนเอง

2. การพัฒนาเครือข่ายและการรวมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า เครือข่ายการรวมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี มีขั้นตอนในการจัดตั้งและเครือข่าย คือ ประชุมประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อชี้แจงหลักการแนวคิดกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตอย่างชัดเจน ให้ประชาชนลงมติด้วยความสมัครใจ รับสมัครสมาชิก เลือกคณะกรรมการบริหารกลุ่ม ร่างระเบียบข้อตกลงกลุ่มเบื้องต้นกำหนดวันส่งเงินสัจจะสะสมจัดทำเอกสาร ทะเบียนบัญชีสมุดสัจจะสะสม กำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน และรายงานให้อำเภอทราบเพื่อประสานงานกับธนาคาร การทำงานร่วมกับเครือข่าย คือ กลุ่มจัดส่งผู้แทนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกครั้งที่มีการจัดเวทีตามที่ต่าง ๆ กลุ่มเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับต่าง ๆ และสมาชิกเครือข่ายกองทุนชุมชน และปัจจุบันมีเครือข่าย ได้แก่ สถาบันการจัดการเงินกองทุนชุมชนหรือสถาบัน

การเงินชุมชน ประกอบด้วย หมู่ 2 หมู่ 4 หมู่ 8 หมู่ 9 รวม 5 กองทุน ในตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี แต่ละกองทุนต้องมีสมาชิกเข้ามาร่วม 1 คน รวมทั้งหมด 21 คน การได้รับการสนับสนุนจากหน่วยงานภาคี หลังจากจัดตั้งแล้วจะมีสำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทำหน้าที่ประสานงานกับธนาคาร โดยเฉพาะธนาคารออมสินได้เข้ามาเพื่อรับรองสถานะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เข้าร่วมประชุมทุกครั้งในวันส่งเงินสัจจะสะสมของสมาชิก และให้คำแนะนำให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการและสมาชิก จัดให้มีการประชุม ฝึกอบรม ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รายงานผลความก้าวหน้า เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี และร่วมกับคณะกรรมการสมาชิกพัฒนากลุ่มให้ก้าวหน้า การประสานงานกับส่วนกลาง สามารถพัฒนาคณะกรรมการและสมาชิกโดยการจัดฝึกอบรม สัมมนาจัดเวทีประชาคม/เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่คณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่ม

3. ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การติดต่อสื่อสารระหว่างกัน มีการจัดทำเอกสารหลักฐานทางการเงิน ได้แก่ ทะเบียนคุมเงินสัจจะสะสม ทะเบียนคุมลูกหนี้ ทะเบียนคุมดอกเบี้ยเงินกู้ สรุปการรับ-จ่ายเงินประจำวัน/เดือน กลุ่มประสานจัดหาวิทยากรมาฝึกอบรมเพิ่มทักษะในการจัดทำเอกสาร หลักฐานการเงินแก่ผู้รับผิดชอบที่กลุ่มกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตนแต่งตั้ง กำหนดให้มีการจัดทำเอกสารหลักฐานการเงินให้ถูกต้องและปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันอยู่เสมอ และกำหนดให้มีการตรวจสอบเอกสาร หลักฐานการเงินตามวาระที่กำหนดอย่างสม่ำเสมอ และจัดให้มีการฝึกอบรมการจัดทำแผนธุรกิจ มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาคณะกรรมการ สนับสนุนให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานชุมชน และรวมตัวกันจัดตั้งเครือข่ายร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลซึ่งกันและกัน การแลกเปลี่ยนความร่วมมือ กลุ่มสร้างความเข้าใจที่ชัดเจนถึงความจำเป็น ประโยชน์ที่จะได้รับจากการนำเงินสัจจะเข้าฝากในสถาบันการเงิน แก่สมาชิก กำหนดหลักเกณฑ์ในการนำเงินออม (สัจจะสะสม) ของกลุ่มเข้าฝากสถาบันการเงินต่าง ๆ ไว้ในระเบียบของกลุ่มและกำกับดูแลให้ผู้รับผิดชอบถือปฏิบัติทุกครั้ง หลังจากสมาชิกส่งเงินสัจจะครบถ้วนแล้ว ประธานเจ้าหน้าที่สถาบันการเงินในพื้นที่ให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการนำฝากเงินเช่น ส่งเจ้าหน้าที่มารับฝากถึงสถานที่ตั้งกลุ่มในวันส่งเงินสัจจะ การแลกเปลี่ยนแนวคิดหลักการ วิธีดำเนินงานพัฒนาชุมชนกับองค์กร

ภายนอก ได้แก่ ผลักดันให้มีการดำเนินงานตามแนวทางในเรื่องการเข้ารับการอบรมกลุ่ม สัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต เผยแพร่แนวคิด วิธีการดำเนินงานพัฒนาชุมชนออกไปสู่ เครือข่ายอื่น ๆ และองค์กรภายนอก และประชาสัมพันธ์แนวคิด วิธีการพัฒนาชุมชนไปสู่ องค์กรภายนอกผ่านทางสื่อต่าง ๆ การสานความสัมพันธ์ในกลุ่มให้แน่นแฟ้น กลุ่มได้ กำหนดเรื่องการตรวจสอบบัญชี หลักฐานการเงินของกลุ่มไว้ในระเบียบกลุ่ม โดย กำหนดให้มีการตรวจสอบทุกปี อย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง กลุ่มกำหนดแผนการตรวจสอบ และ ดำเนินการตรวจสอบตามแผนที่กำหนดอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้งและเชิญเจ้าหน้าที่เข้า ร่วมตรวจสอบทุกครั้ง กลุ่มมีการจัดทำผลการตรวจสอบและหลักฐานการตรวจสอบเพื่อ รายงานให้คณะกรรมการกลุ่มสมาชิกได้ทราบถึงฐานะทางการเงินของกลุ่มทุกครั้ง และจัด ให้มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มองค์กร กองทุนอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ การได้ ผลประโยชน์ร่วมกัน การจัดสรรผลกำไรของกลุ่ม มีการกำหนดให้มีการจัดสรรผลกำไรตาม เกณฑ์ที่กำหนดประมาณ 5 % ต่อปี ไว้ในระเบียบกลุ่ม สมาชิกกลุ่มมีความเข้าใจและพึง พอใจในการจัดสรรผลกำไรของกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด กลุ่มนำผลกำไรของกลุ่มมา จัดสรรเป็นส่วนๆตามเกณฑ์ที่กำหนด จัดสวัสดิการให้กับสมาชิกได้ออย่างน้อย 3 อย่าง ได้แก่ ค่ารักษาพยาบาล ทุนการศึกษาบุตร และการประกันชีวิต มีการจัดสวัสดิการให้กับ ชุมชนได้ครบถ้วนตามที่กำหนดไว้ในระเบียบของกลุ่ม จัดสวัสดิการให้ทั้งสมาชิกกลุ่ม สมาชิกในชุมชน ผู้ด้อยโอกาส ผู้สูงอายุ และครัวเรือนยากจนอย่างทั่วถึง ข้อเสนอแนะของ กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ปัจจุบันมีการบริหารจัดการที่มีผลกำไรมากขึ้น จึงขอบริหารจัดการกลุ่มสัจจะออมทรัพย์ เพื่อการผลิตเอง เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่คล่องตัว เพราะทางกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อ การผลิตตำบลบางแตน ได้รับรางวัลกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่นมา 3 ปี ตั้งแต่ ปี 2561-2563 ทำให้มีการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเองได้มากถึง 64 ล้านบาท ทำให้มี ความคล่องตัวในการจัดการทั้งสวัสดิการ การกู้ยืมเงิน และขยายกิจการเพื่อเพิ่มรายได้ มากขึ้น

4. ข้อเสนอแนะ

1. กลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัด ปราจีนบุรีปัจจุบันมีการบริหารจัดการที่มีผลกำไรมากขึ้น จึงขอบริหารจัดการกลุ่มสัจจะ ออมทรัพย์เพื่อการผลิตเอง เพื่อให้มีการบริหารจัดการที่คล่องตัว เพราะทางกลุ่มสัจจะ

ออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน ได้รับรางวัลกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตดีเด่น มา 3 ปี ตั้งแต่ปี 2561-2563 ทำให้มีการบริหารเงินทุนหมุนเวียนเองได้มากถึง 64 ล้านบาท ทำให้มีความคล่องตัวในการจัดการทั้งสวัสดิการ การกู้ยืมเงิน และขยายกิจการเพื่อเพิ่มรายได้มากขึ้น

2. การพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรีปัจจุบัน ต้องการให้มีเครือข่ายที่ทางกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน ได้มีการเสนอแนวทางร่วมด้วยเพื่อให้กลุ่มกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน กับหมู่บ้านอื่น ๆ ไปไหนทางเดียวกัน

3. การรับสมัครสมาชิกในปัจจุบันนอกจากจะเพื่อช่วยแก้ปัญหาให้สมาชิกแล้ว ยังมีการส่งเสริมให้ตำบลบางแตน มีผลิตภัณฑ์ของตัวเองเพื่อให้มีการบริหารจัดการในกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตนแบบครบวงจรมากขึ้น

บทสรุป

1. รูปแบบและลักษณะของเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน ตำบล อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การเสริมสร้างความเข้มแข็งของชุมชน ด้วยวิธีการส่งเสริมกระบวนการเรียนรู้ การมีส่วนร่วมของประชาชน เพื่อให้ชุมชนมีศักยภาพในการบริหารจัดการสามารถพึ่งตนเองได้โดยในส่วนของ การส่งเสริมและพัฒนาทุนกรมการพัฒนาชุมชนมุ่งส่งเสริมและสนับสนุนให้ประชาชนในชนบทรวมตัวกันระดมเงินออมเพื่อจัดตั้ง กองทุนของชุมชนในรูปกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เพื่อช่วยเหลือซึ่งกันและกันในด้านเงินทุนประกอบอาชีพหรือใช้จ่ายยามเดือดร้อนจำเป็น โดยการบริหารจัดการของสมาชิกและช่วยเหลือแบ่งปันกันในชุมชน ประกอบด้วย คณะกรรมการบริหารกลุ่มออมทรัพย์ คือ คณะกรรมการอำนวยการ จำนวน 5 คน คณะกรรมการพิจารณาเงินกู้ จำนวน 3 คน จัดตั้งมาแล้วเป็นเวลา 20 ปี ภายใต้วัตถุประสงค์ เพื่อส่งเสริมการออมทรัพย์ และช่วยเหลือสมาชิก สมาชิกของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตมี 3 ประเภท คือ สมาชิกสามัญ สมาชิกวิสามัญ และสมาชิกกิตติมศักดิ์ การบริหารงานหลัก ๆ เพื่อให้สมาชิกได้เก็บเงินออม และได้ช่วยเหลือสมาชิกในด้านการเงิน ทั้งเงินสัจจะสะสม เป็นเงินที่ได้จากการออมของสมาชิก จำนวนเท่า ๆ กัน ทุกเดือน เพื่อ

ส่งเสริมให้มีการประหยัดและออมเงินในรูปแบบเงินสัจจะ ให้บริหารเงินทุนสนับสนุนการประกอบอาชีพและสวัสดิการของสมาชิก สอดคล้องกับงานของ สรายุทธ เสงี่ยม (2561) ได้ศึกษา ความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตกับความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดลพบุรี มีวัตถุประสงค์เพื่อ วิเคราะห์ ปัจจัยที่มีผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ผลกระทบของความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการ ผลิตที่มีต่อความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงในจังหวัดลพบุรี และดำเนินการวิเคราะห์และพัฒนาโครงการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต้นแบบ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย แบ่งออกเป็น 2 ส่วน ได้แก่ ผู้มีหน้าที่รับผิดชอบ หรือเกี่ยวข้องโดยตรงกับการดำเนินงานกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต พบว่า 1) เมื่ออิทธิพลของปัจจัย 3 ตัว ได้แก่ ความเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานของ กลุ่มของออมทรัพย์เพื่อการผลิตสูงขึ้น ทำให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตประสบความสำเร็จด้าน เศรษฐกิจสูงขึ้น 2) เมื่ออิทธิพลของปัจจัย 3 ตัว ได้แก่ ความเข้าใจในหลักการ วัตถุประสงค์และวิธีดำเนินงานของ กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสูงขึ้น ทำให้สมาชิกกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตประสบความสำเร็จด้านสังคม และวัฒนธรรมสูงขึ้น 3)ความเข้มแข็งของชุมชนและสังคมตามแนวปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง นั้นขึ้นอยู่กับความสำเร็จ ทางสังคมและวัฒนธรรมของกลุ่มเพียงปัจจัยเดียวเท่านั้น และ 4) การดำเนินโครงการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตต้นแบบ อยู่ในระดับ 3 (ดี) ทั้ง 11 กลุ่ม และยังสอดคล้องกับภาริตา พิรานนท์ (2553, หน้า 16) ที่ได้กล่าวว่า กลุ่มออมทรัพย์ เป็นองค์กรหรือกลุ่มคนที่มีการระดมเงินออมจากสมาชิก เพื่อช่วยเหลือเกื้อกูลกันและแก้ไขปัญหาความเดือดร้อนของสมาชิก โดยให้สมาชิกกู้ยืมเงินไปแก้ไขปัญหาความเดือดร้อน และพัฒนาชีวิตให้ดีขึ้น

2. การพัฒนาเครือข่ายและการรวมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า ประชุมประชาชนกลุ่มเป้าหมาย เพื่อกำหนดเป้าหมายการดำเนินงาน และรายงานให้อำเภอรอบเพื่อประสานงานกับธนาคาร การทำงานร่วมกับเครือข่าย คือ กลุ่มจัดส่งผู้แทนเข้าร่วมแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทุกครั้งที่มีการจัดเวทีตามที่ต่าง ๆ กลุ่มเข้าร่วมเป็นสมาชิกเครือข่ายกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระดับ

ต่าง ๆ และสมาชิกเครือข่ายกองทุนชุมชน และปัจจุบันมีเครือข่าย ได้แก่ สถาบันการจัดการการเงินกองทุนชุมชนหรือสถาบันการเงินชุมชน หลังจากจัดตั้งแล้วจะมี สำนักงานพัฒนาชุมชนอำเภอทำหน้าที่ประสานงานกับธนาคาร โดยเฉพาะธนาคารออมสินได้เข้ามาเพื่อรับรองสถานะกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เข้าร่วมประชุมทุกครั้งในวันส่งเงินสัจจะสะสมของสมาชิก และให้คำแนะนำให้คำปรึกษาแก่คณะกรรมการและสมาชิก จัดให้มีการประชุม ฝึกอบรม ติดตามการดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง รายงานผลความก้าวหน้า เข้าร่วมประชุมใหญ่สามัญประจำปี และร่วมกับคณะกรรมการสมาชิกพัฒนากลุ่มให้ก้าวหน้า มีการจัดฝึกอบรม สัมมนาจัดเวทีประชาคม/เวทีแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จัดศึกษาดูงาน เพื่อเป็นการเพิ่มประสิทธิภาพให้แก่คณะกรรมการและสมาชิกของกลุ่ม สอดคล้องกับ ฉัตรชัย ศรีวิชา (2558 หน้า 78) ได้กล่าวว่า แนวทางการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต รัฐควรเข้ามามีส่วนในการจัดให้มีแนวทางการร่วมมือระหว่างเครือข่ายของสมาชิก และมีวิธีการสร้างจิตสำนึกแก่เยาวชนรุ่นใหม่ให้มีใจรักการออม รักการบริหารจัดการด้านการเงินและทรัพยากร ปลูกฝังแนวคิดด้านการนำเงินมาพัฒนาคนผ่านกระบวนการออมเพื่อให้เกิดรายได้จะทำให้กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตสามารถจะแก้ไขปัญหาความยากจนของประชาชนได้ เพื่อเป็นแบบอย่างหรือโมเดลที่ประสบความสำเร็จได้อย่างยั่งยืน และยังสามารถเป็นแหล่งที่ท้องถิ่นชุมชนอื่น ๆ สามารถมาเรียนรู้ถอดบทเรียนความสำเร็จเพื่อนำไปพัฒนาท้องถิ่นของตนเองได้

3. ปัจจัยที่เอื้อต่อการพัฒนาเครือข่ายของกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต
ตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี พบว่า การจัดให้มีการฝึกอบรมการจัดการทำแผนธุรกิจ มีการกำหนดแนวทางการพัฒนาคณะกรรมการ สนับสนุนให้เข้าสู่ระบบมาตรฐานงานชุมชน และรวมตัวกันจัดตั้งเครือข่ายร่วมกับกลุ่มอื่น ๆ เพื่อแลกเปลี่ยนเรียนรู้ข้อมูลซึ่งกันและกัน ประธานเจ้าหน้าที่สถาบันการเงินในพื้นที่ให้ช่วยอำนวยความสะดวกในการนำฝากเงินเช่น ส่งเจ้าหน้าที่มารับฝากถึงสถานที่ตั้งกลุ่มในวันส่งเงินสัจจะ การแลกเปลี่ยนแนวคิดหลักการ วิธีดำเนินงานพัฒนาชุมชนกับองค์กรภายนอก ได้แก่ ผลักดันให้มีการดำเนินงานตามแนวทางในเรื่องการเข้ารับการอบรมกลุ่มสัจจะออมทรัพย์เพื่อการผลิต เผยแพร่แนวคิด วิธีการดำเนินงานพัฒนาชุมชนออกไปสู่เครือข่ายอื่น ๆ และองค์กรภายนอก และประชาสัมพันธ์แนวคิด วิธีการพัฒนาชุมชนไปสู่องค์กรภายนอกผ่าน

ทางสื่อต่าง ๆ กำหนดให้มีการตรวจสอบทุกปี อย่างน้อยปีละ 6 ครั้ง รายงานให้ คณะกรรมการกลุ่มสมาชิกได้ทราบถึงฐานะทางการเงินของกลุ่มทุกครั้ง และจัดให้มีการ แลกเปลี่ยนเรียนรู้กับกลุ่มองค์กร กองทุนอื่น ๆ ที่ประสบความสำเร็จ มีการกำหนดให้มีการ จัดสรรผลกำไรตามเกณฑ์ที่กำหนดประมาณ 5 % ต่อปี ไว้ในระเบียบกลุ่ม สมาชิกกลุ่ม มีความเข้าใจและพึงพอใจในการจัดสรรผลกำไรของกลุ่มตามเกณฑ์ที่กำหนด สอดคล้อง กับงานของ ธนายุทธ อ่อนดี (2561) ได้ศึกษา ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออม ทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี วัตถุประสงค์เพื่อศึกษา ระดับความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลห่างสูง และเพื่อศึกษาปัจจัยที่ ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลห่างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรีกลุ่มตัวอย่าง คือ สมาชิกสามัญกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลห่างสูง ผล การศึกษาพบว่ากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลห่างสูงมีความสำเร็จอยู่ในระดับมาก ที่สุด และผลการวิเคราะห์ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์ฯ พบว่า ปัจจัย ด้านการมีส่วนร่วม ด้านการสนับสนุนจากภายนอกด้านการบริหารจัดการกลุ่ม และด้าน คณะกรรมการส่งผลทางบวกต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลห่างสูง อย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .01 โดยด้านการมีส่วนร่วมส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มฯ มากที่สุด รองลงมาคือ ด้านการสนับสนุนจากภายนอก ด้านบริหารจัดการกลุ่ม และด้าน คณะกรรมการ และปัจจัยทั้ง 4 นี้สามารถพยากรณ์ความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อ การผลิต ได้ร้อยละ 65.30 และยังสอดคล้องกับ กรมการพัฒนาชุมชน (2541) ได้กล่าวว่า กลุ่มออมทรัพย์เป็นกระบวนการให้การศึกษา แก่ประชาชนให้รู้จักการอดออม ประหยัด และฝากสัจจะสะสมทรัพย์ไว้เป็นทุนเพื่อแก้ไขปัญหาในการประกอบอาชีพและสวัสดิการ แก่ครอบครัว โดยยึดหลักคุณธรรม 5 ประการ คือความซื่อสัตย์ความเสียสละ ความ รับผิดชอบ ความเห็นอกเห็นใจ และความไว้วางใจ

ข้อเสนอแนะ

ข้อเสนอแนะในการนำผลการวิจัยไปใช้

1. กระบวนการทำงานของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้าน สร้าง จังหวัดปราจีนบุรี มีกำหนดโครงสร้างการบริหารงานตามบริบทของกลุ่มออมทรัพย์

กำหนดกฎ ระเบียบข้อบังคับ ที่มาจากมติและได้รับการยอมรับจากสมาชิก เพื่อให้การดำเนินงานมีความถูกต้องและแม่นยำ รวมทั้งกฎ ระเบียบข้อบังคับที่กำหนดขึ้นมาเพื่อใช้ในกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน จะต้องมีความยืดหยุ่น สมาชิกทุกคนสามารถปฏิบัติได้รวมทั้งในการดำเนินกิจกรรมการพัฒนาธุรกิจของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต เช่น ศูนย์สาธิตการตลาด ควรดำเนินกิจกรรมตามความเหมาะสมของบริบทแต่ละพื้นที่

2. ด้านผลประโยชน์ต่อสมาชิกและชุมชน พบว่า กลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ควรนำผลกำไรของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต มาจัดสรรเป็นส่วนๆ ตามเกณฑ์ที่กำหนดไว้ให้ชัดเจน และครอบคลุมตามแนวทางการพัฒนาชุมชนกำหนด และสอดคล้องกับบริบทของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต โดยยึดหลักคุณธรรม

ข้อเสนอแนะในการวิจัยครั้งต่อไป

1. ควรศึกษาแนวทางการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตตำบลบางแตน อำเภอบ้านสร้าง จังหวัดปราจีนบุรี ทั้งเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อให้ได้ข้อมูลเชิงลึก
2. ควรศึกษาเปรียบเทียบแนวทางการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิตระหว่างจังหวัดปราจีนบุรี กับจังหวัดอื่นที่มีบริบทใกล้เคียงกัน เพื่อเปรียบเทียบความแตกต่างและแนวคิดในการพัฒนากลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต

เอกสารอ้างอิง

- กรมการพัฒนาชุมชน (2541). คู่มือการพัฒนาเศรษฐกิจชุมชนพึ่งตนเอง. กรุงเทพฯ: สภาวทงถิ่น.
- ฉัตรชัย ศรีวิชา (2558). การพัฒนาศักยภาพกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต : กรณีศึกษา ตำบลนาบอน อำเภอคำม่วง จังหวัดกาฬสินธุ์. หลักสูตรรัฐประศาสนศาสตรมหาบัณฑิต วิทยาลัยการปกครองท้องถิ่น มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- ธนายุทธ อ่อนดี (2561). ปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จของกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต ตำบลห้างสูง ตำบลห้างสูง อำเภอหนองใหญ่ จังหวัดชลบุรี. ปริญญารัฐ

ประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต มหาวิทยาลัยบูรพา.

ภาริดา พิรานนท์ (2553). การประเมินผลการบริหารจัดการกลุ่มออมทรัพย์เพื่อการผลิต
ของกลุ่มสตรีแม่บ้าน หมู่ 1 ตำบลทรายแดง อำเภอเมือง จังหวัดระนอง.
ปัญหาพิเศษรัฐประศาสนศาสตร์มหาบัณฑิต สาขาการบริหารงานทั่วไป
วิทยาลัยการบริหารรัฐกิจ มหาวิทยาลัยบูรพา.

สรายุทธ เสี่ยงยม (2561). กรมการพัฒนาชุมชน. การประเมินความสัมฤทธิ์ผลของ
โครงการพัฒนาชนบท: งานพัฒนาเศรษฐกิจชนบท. กรุงเทพฯ.